

Enhed:
Handicap og VISO

Sagsnr.:
2025-10333

Dato:
4. juni 2026

Referat af møde i Det Faglige Råd for National Koordination

Dato og tidspunkt: Tirsdag den 9. december 2025 kl. 12.45-14.45

Sted og lokale: DGI-byen - CPH Conference

Indkaldte deltagere:

Formand

- Bo Smith (forhenværende departementschef)

Organisationsrepræsentanter

- Anne Sofie Bæk-Sørensen (Danske Regioner)
- Janet Samuel (KL)
- Julie Hagstrøm (Sundhedsstyrelsen)
- Rune Gjøderum (Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet)
- Leif Olsen (VIVE)

Ekspertter på social- og specialundervisningsområdet

- Hanne Warming (Institut for Samfund og Globalisering, Roskilde Universitet)
- Kjeld Høgsbro (Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet)
- Bjørn Frithiof Hamre (Institut for Kommunikation, Københavns Universitet)
- Janne Hedegaard Hansen (Institut for Pædagoguddannelse, Københavns Professionshøjskole)

Rådssekretariatet

- Henrik Frostholt (Social- og Boligstyrelsen)
- Rasmus Bruun (Social- og Boligstyrelsen)
- Bettina Bruun Rasmussen (Social- og Boligstyrelsen)

Øvrige deltagere

- Hanne Marie Damgård Kristensen (Social- og Boligstyrelsen), jf. dagsordenen punkt 3
- Sara Lærke Risbjerg (Social- og Boligstyrelsen), jf. dagsordenens punkt 4

Afbud:

Rune Gjøderum (Rikke Due deltog i stedet) og Kjeld Høgsbro.

Dagsorden til møde i Det Faglige Råd for National Koordination

Formalia

Ad. 1 Velkommen

Ad. 2 Opfølgning på referat fra mødet den 16. juni 2025

Drøftelsespunkter

Ad. 3 Drøftelse af risikovurdering for alle målgrupper

Ad. 4 Drøftelse af Social- og Boligstyrelsens vurdering af den kommunale afrapportering på anmodningen om fornyet behandling - udsatte gravide med et skadeligt rusmiddelforbrug

Orienteringspunkter

Ad. 5 Nyt fra Social- og Boligstyrelsen

Ad. 6 Orientering om status på styrelsens behandling af den kommunale afrapportering på anmodningen om fornyet behandling - domfældte udviklingshæmmede

Evt.

Formalia

Ad. 1 Velkommen

Formand Bo Smith bød velkommen til mødet, herunder til Julie Hagstrøm fra Sundhedsstyrelsen og Rasmus Bruun fra Social- og Boligstyrelsen, som deltog i et rådsmøde for første gang.

Ad. 2 Opfølgning på referat fra mødet den 16. juni 2025

Referatet fra mødet i Det Faglige Råd blev den 18. august 2025 sendt ud til Rådets medlemmer, der havde kunnet kommentere på det. Social- og Boligstyrelsen havde modtaget en enkelt bemærkning fra Janet Samuel fra KL ift. punktet vedr. udsatte gravide med et skadeligt rusmiddelforbrug. Janet mente ikke, at punktet afspejlede hendes oplevelse af, at der blandt rådsmedlemmerne var opbakning til det grundlæggende i kommunernes forslag om, at døgnbehandling af gravide misbrugere med fordel kan placeres som en regional (sundheds)opgave.

Rådet blev enige om ikke at ændre i formuleringerne i referatet, da drøftelsen forventedes at blive genoptaget i forbindelse med nærværende dagsordens punkt 4.

Drøftelsepunkter

Ad. 3 Drøftelse af risikovurdering for alle målgrupper

Henrik Frostholm orienterede indledningsvis om, at National Koordination siden Rigsrevisionens kritik i 2022 har udarbejdet en ny grundlæggende systematik for at vurdere risici ift. udbuddet af højt specialiserede indsatser og tilbud. Henrik fortalte også, at NATKO gennemfører to årlige risikovurderinger, og at der her er tale om resultatet af efterårets vurderinger.

Hanne Damgård Kristensen fortalte herefter følgende:

Risikovurderingen har ikke givet anledning til at starte en proces hen imod nye centrale udmeldinger, da der aktuelt kun er et enkelt område, hvor styrelsen har anledning til at være bekymret, nemlig udsatte gravide med et skadeligt rusmiddelforbrug. Der er således også flere områder, som har bevæget sig fra væk fra den røde kategori, herunder borgere med udviklingshæmning og dom. Styrelsen har dog fortsat flere fokusområder, herunder:

- (Ny) For målgruppen af personer med medicinsk intraktabel epilepsi er der behov for at undersøge, om et vigende elevtal på Børneskolen på Filadelfia er udtryk for en uhensigtsmæssig afspecialisering.
- (Fortsat) På området for særligt komplekse enkeltsager planlægger styrelsen vidensformidling i eget regi.
- (Fortsat) For målgruppen af personer med udviklingshæmning og dom har styrelsen modtaget kommunernes handle- og implementeringsplan ift. de beskrevne løsningstiltag, som skal håndtere kapacitetsudfordringerne på området. Styrelsen følger løbende indfasningen heraf.
- (Fortsat) For personer med cerebral parese skal der tages stilling til opdatering af forløbsbeskrivelse (udgivet i 2019) som led i en samlet prioritering af vidensformidling.
- (Fortsat) For personer med Prader-Willi syndrom vurderes der fortsat behov for fokus på tilbudsstrukturen til målgruppen i et monitoreringsspor.
- (Fortsat) Der er fortsat fokus på anvendelsen af kapaciteten på de sikrede institutioner til sociale anbringelser af børn og unge. Der er tale om et samlet fokus på fire målgrupper, en af målgrupperne var omfattet af survey²⁴, mens tre har været omfattet af survey²⁵, hvor der endnu ikke er konkluderet endeligt. Derudover er der i regi af psykiatriplanen et initiativ om "Bedre tilbud til børn og unge i udsatte positioner", som også vil kunne påvirke området.
- (Fortsat) For voksne med svær psykisk lidelse og samtidigt stof- og/eller alkoholmisbrug følger styrelsen indfasningen af et nyt samlet regionalt behandlingstilbud, hvorigennem der bl.a. tilbydes ambulant misbrugsbehandling til målgruppen. Der er en opmærksomhed på adgangen til højt specialiseret ambulant misbrugsbehandling i Region Midtjylland og Region Syddanmark.

Janne Samuel kvitterede herefter for fokuset på særligt komplekse enkeltsager og gjorde opmærksom på, at KLs koordinationsforum fortsat har fokus på området med de sikrede institutioner til børn og unge, hvor kapaciteten presses af sociale anbringelser. Janet bemærkede afsluttende, at det er vigtigt og et godt skridt på vejen at være i dialog omkring problemstillingerne, så der i fællesskab kan arbejdes på løsninger.

Rikke Due bemærkede herefter, at Børne- og Undervisningsministeriet har fokus på at sikre, at børnene, der er anbragt på de sikrede institutioner, modtager den undervisning, de har et retskrav på, ligesom de er ved at undersøge rammerne for den undervisning, der gives på Børneskolen på Filadelfia.

Anne Sofie Bæk-Sørensen spurgte herefter ind til, hvad der ligger i opmærksomheden ift. adgangen til højt specialiseret ambulant misbrugsbehandling i Region Midtjylland og Region Syddanmark, hvortil Hanne Damgård Kristensen svarede, at NATKO har vurderet, at der kun er få højt specialiserede leverandører af ambulant misbrugsbehandling, og at NATKO kan konstatere, at kommunerne i Region

Syddanmark og Region Midtjylland ikke har benyttet disse leverandører. Det rejser spørgsmålet om, hvilke indsatser borgerne i disse regioner i stedet modtager.

Formand Bo Smith bemærkede herefter, at styrelsen har fulgt grundigt op på Rigsrevisionens kritik og spurgte supplerende ind til, om der er sket opfølgning på status fra Rigsrevisionens side. Henrik Frostholt svarede hertil, at Rigsrevisionen har fulgt op og konkluderet, at der ikke er behov for yderligere opfølgning.

Formand Bo Smith spurgte herefter ind til, om alle 34 målgrupper, som er omfattet af NATKO, gennemgås i forbindelse med en risikovurdering, hvilket Henrik Frostholt bekræftede. Formanden sluttede herefter af med at kvittere for, at man denne gang har medtaget den seneste risikovurderingen i oversigten, så udviklingen over tid kan følges.

Ad. 4 Drøftelse af Social- og Boligstyrelsens vurdering af den kommunale afrapportering på anmodningen om fornyet behandling - udsatte gravide med et skadeligt rusmiddelforbrug

Henrik Frostholt orienterede om, at der i det udsendte materiale er forsøgt redegjort for, hvad styrelsen vurderer og har af intention. Henrik bemærkede hertil, at styrelsen har set på, hvad det er for et mulighedsrum der er for at gå med kommunernes forslag om at placere et nyt tilbud i tæt tilknytning til familieambulatorierne, og at styrelsen i den henseende har søgt vejledning ved departementet omkring kommunernes forsynings- og finansieringsansvar. Henrik bemærkede uddybende, at styrelsen er blevet vejledt om, at begge dele er kommunernes ansvar, og at der endvidere påhviler kommunerne en forpligtigelse i forhold til at koordinere og sikre sammenhæng i indsatsen.

Henrik bemærkede herefter, at styrelsen fastholder, at der er ca. 70-100 kvinder i målgruppen, men samtidigt en tilvækst af ca. 300 børn årligt med skader henledt til prænataleksponering af rusmidler. Hanne Warming bemærkede konkret hertil, at der derved må være et signifikant mørketal af gravide kvinder med et skadeligt rusmiddelforbrug, hvilket Henrik erklærede sig enig i og supplerede med, at den nyeste Ph.d. på området endda beskriver, at alkoholskader alene udgør ca. 250 børn om året, hvorfor tallet sandsynligvis er større og må ses som en væsentlig indikator for, at der er et problem.

Bjørn Frithiof Hamre bemærkede hertil, at agterskrivelsen er meget generelt formuleret, og at det kan undre, at der ikke indgår en forebyggelsesdagsorden, hvis antallet af skadede børn er så højt, hvortil Henrik Frostholt svarede, at selvom tallet kan ses som en indikator for, at der er et problem, så beskæftiger NATKO sig med de *udsatte* gravide kvinder (som i tillæg til rusmiddelproblematikker fx også har sociale

problemer), og det er således ikke alle disse børn, der kan siges at være født af NATKO-målgruppen, om end tallet er bekymrende og forebyggelsesdagsordenen vigtig.

Henrik bemærkede herefter, at kommunerne har fremsat et forslag om opgaveflyt til sundhedsområdet i regionerne og med statslig finansiering, hvilket godt kan være fagligt meningsfuldt, men som ikke er realiserbart indenfor NATKOs rammer, hvorfor styrelsen ikke kan imødekomme forslaget. For det første kan styrelsen ikke anerkende, at det fortrinsvis er en sundhedsfaglig opgave at behandle de udsatte kvinder, det er også i høj grad en socialfaglig opgave med fokus på kvindens rusmiddelforbrug og udsathed. For det andet kan styrelsen ikke gå med finansieringsforslaget, da det ligger udenfor NATKOs ramme at tage stilling til og tilføre statslig finansiering. Henrik bemærkede hertil, at styrelsen derfor bliver nødt til at agere på situationen via et driftspålæg, men at styrelsen gerne vil i dialog med kommunerne om agterskrivelsen, inden selve pålægget udstedes. Henrik bemærkede herefter supplerende og afsluttende, at det kan undre, at der er kommuner, som agerer på styrelsens bekymring for manglen på helhedsorienterede døgnbehandlingsindsatser til målgruppen, fx har Aarhus kommune netop vedtaget igangsættelse af et forsøg, hvor der etableres et behandlingstilbud til udsatte gravide med et skadeligt rusmiddelforbrug. Alligevel er kommunerne ikke kommet med et alternativt løsningsforslag, som kan give mulighedsrum for at finde en løsning, som ikke inkluderer udstedelse af et driftspålæg.

Janet Samuel bemærkede hertil, at der er tale om et budgetforlig i en enkelt kommune, som fokuserer på den sundhedsfaglige del, og som ikke har sammenhæng til kommunernes afrapportering på den fornyede behandling af den centrale udmelding, hvorfor det bør udgå af agterskrivelsen.

Formand Bo Smith kommenterede herefter, at det er en sag, som har kørt længe, og at han ud fra det fremstillede sagsforløb godt kan forstå, at styrelsen vil nå en konklusion og afrunding. Formanden bemærkede herefter, at Janet Samuel fra KL på baggrund af sidste møde i Det Faglige Råd havde bemærket, at der efter hendes opfattelse var tilslutning i Rådet til, at tilbuddet bør placeres i tilknytning til et familieambulatorie (jf. referatets punkt 2), og formanden spurgte derfor ind til, om det er rigtigt forstået, at der i Rådet er opbakning til, at det er den fagligt rigtige løsning. Formanden bemærkede uddybende hertil, at den faglige del ligger indenfor det mulighedsrum, som Rådet har for at rådgive styrelsen, men at det grundlæggende og i sidste ende er styrelsen, som skal vurdere, om der er grundlag for at udstede et driftspålæg.

Janet Samuel kommenterede herefter, at det ikke er sikkert, at døgnbehandling er den rigtige for disse kvinder, og at vi i Danmark ikke har en lovhjemmel til at tvangsindskrive kvinderne som i andre lande. Det betyder, at de kan gå, når de vil.

Janet bemærkede herudover, at stramninger ift. Barnets Lov har mindsket incitamentet for kvinderne til at opsøge hjælp, da der er en reel risiko for, at der derved sker indgriben fra kommunens side. Janet spurgte herefter ind til, hvad det er for et døgntilbud, der efterspørges, da der jo allerede findes døgnbehandlingstilbud den dag i dag.

Henrik Frostholt svarede hertil, at styrelsen vurderer, der er behov for en helhedsorienteret socialfaglig døgnbehandlingsindsats, som går på tværs af indsatsområderne inden for social-, rusmiddel- og familieproblematikker. Henrik bemærkede supplerede, at styrelsen ikke efterspørger nybyggeri af tilbud, men gerne ser, at tilbuddet kan etableres på forskellige måder, fx ved at omstrukturere et eksisterende SEL §107 tilbud med tæt samarbejde med familieambulatorierne, der står for sundhedsfaglig behandling ift. graviditeten.

Formand Bo Smith spurgte herefter ind til, om KL anerkender, at der skal være et tilbud til den her målgruppe, som kombinerer indsatserne, og at sådan bør placeres i regionalt regi, hvortil Janet Samuel svarede, at kvindernes problemstillinger, herunder særligt de somatiske, taler for, at det bør være sundhedsforankret. Janet bemærkede uddybende, at erfaringerne fra fx de sikrede institutioner til børn og unge er, at det er mere kompliceret at koble en sundhedsfaglig indsats på et socialfagligt forankret tilbud end omvendt.

Formand Bo Smith spurgte herefter ind til, om der derved kan være enighed om, at den rigtige faglige løsning skal findes i regionalt regi, da det kunne være fint at nævne i agterskrivelsen, at der er opbakning i Rådet til denne løsning, hvortil Janet Samuel svarede, at det i så fald er væsentligt, at det beskrives som, at det skal være forankret i sundhedsområdet. Janet bemærkede supplerende, at kernen i tilbuddet er, at det er midlertidigt, og at udgangspunktet efter KLs opfattelse er graviditeten, hvorfor indsatsen hører til i sundhedsregi. Janet bemærkede afsluttende, at hvis hun siger ja til en placering i socialfagligt regi i regionerne, så siger hun også ja til, at det er en kommunal opgave, hvilket er en præmis, som KL og kommunerne ikke kan anerkende.

Formand Bo Smith spurgte herefter ind til, om der så kan opnås enighed om, at Rådet bakker om, at det skal være sundhedsforankret, hvortil Henrik Frostholt svarede, at Social- og Boligstyrelsen ikke kan gå med til denne præmis, da styrelsen har søgt juridisk vejledning ift. forsyningsforpligtigelsen ved departementet, og vurderingen er, at hovedparten af indsatsen er en servicelovsindsats, hvortil familieambulatorierne supplerer med svangreomsorg.

Janet Samuel spurgte herefter ind til, om Danske Regioner, som tidligere har tilkendegivet interesse ift. at etablere et tilbud, er enige i, at tilbuddet bør være sundhedsforankret, hvortil Anne Sofie Bæk-Sørensen svarede ja, men at det kræver

en lovændring. Formand Bo Smith spurgte på den baggrund Sundhedsstyrelsen og Danske Regioner, om det var oppe at vende i forbindelse med Sundhedsstrukturen, at der bør ske et opgaveflyt fra kommuner til regioner på det her område, hvilket begge parter svarede nej til.

Formanden bemærkede herefter, at det ikke ligger indenfor Rådets mulighedsrum at udtale sig hverken ift. evt. lovændring eller finansiering, og han bemærkede supplerede, at parterne må bruge de fire måneder, som styrelsen giver som frist for indgåelse af aftale om finansiering af tilbuddet, som mulighed for at drøfte løsninger på disse problemstillinger.

Janet Samuel bemærkede herefter, at det er KLs vurdering, at der ikke er lovhjemmel til at bede kommunerne om at opnå enighed med regionerne om finansieringen. Det er således KLs vurdering, at dette skal ske kommunerne imellem, og at det med stor sandsynlighed vil ende med en aftale om takstfinansiering, hvilket kan blive problematisk for driftsherren, da kommunerne ikke kan tvinges til at visitere til tilbuddet. Janet bemærkede desuden, at kommunerne forventer at rejse et krav om DUT (Det Udvidede Totalbalanceprincip), og at det forventeligt vil blive omkostningstungt, hvis tilbuddet skal henvende sig til hele familien.

Janne Hedegaard Hansen bemærkede herefter, at hun godt forstår positionerne, men at det kan undre, hvor borgeren blev af i de her drøftelser. Janne bemærkede desuden, at det er en stor udfordring, at vi ikke er i stand til at løse de her komplicerede problematikker til gavn for borgerne, hvortil Leif Olsen supplerede med, at de her kvinder og børn har brug for et tilbud, og at Rådet må anerkende, at kvinderne har behov for en højt specialiseret indsats, som kan kombinere indsatserne på tværs af ressortområder.

Formand Bo Smith opsummerede herefter drøftelsen ved at bemærke, at styrelsen skal udarbejde et udkast til en udtalelse fra Rådet, hvor det bl.a. fremgår, at Rådet ikke forholder sig til det lovgivnings- eller finansieringsmæssige. Formanden bemærkede også, at der bør udarbejdes et fyldigt referat, hvor alle parter kan se sine positioner repræsenteret. Formanden spurgte herefter afsluttende ind til, om styrelsen tager initiativ til at invitere kommunerne til en drøftelse, hvilket Henrik Frostholt bekræftede.

Orienteringspunkter

Ad. 5 Nyt fra Social- og Boligstyrelsen

Henrik Frostholm orienterede om, at Social- og Boligstyrelsen i slutningen af september måned gennemførte en organisationstilpasning med henblik på at imødegå faldende bevillinger til styrelsen. Tilpasningen betød en reduktion på ca. 100 årsværk.

Henrik orienterede endvidere om, at styrelsen på den baggrund kommer til at arbejde anderledes fremadrettet, fx ved at være mindre til stede i praksis, ligesom der bliver et forstærket fokus på en datadrevet forretningsmodel, hvormed styrelsen vil arbejde på at få tilvejebragt et mere solidt datagrundlag på socialområdet. Henrik bemærkede hertil, at styrelsen nu sætter i gang i en toårig transformationsperiode, som skal føre frem til denne nye måde at arbejde på.

Leif Olsen kommenterede hertil, at det er en væsentlig refleksion at have, om det er realistisk at styrke et område samtidigt med, at man bliver 100 medarbejdere færre, hvortil Henrik Frostholm bemærkede, at det netop er derfor, der er behov for, at styrelsen arbejder anderledes fremadrettet, fx ved at indgå i alliancer med andre aktører på området, så der kan tilvejebringe et fælles udfordringsbillede og løsninger.

Henrik orienterede herefter om, at der fortsat arbejdes på at kunne gå i politiske forhandlinger om specialeplanlægning på handicapområdet, hvortil formand Bo Smith opsummerende bemærkede, at det må betyde, at Rådet her skal fortsætte sit arbejde i 2026.

Ad. 6 Orientering om status på styrelsens behandling af den kommunale afrapportering på anmodningen om fornyet behandling - domfældte udviklingshæmmede

Henrik Frostholm orienterede om, at styrelsen har modtaget handle- og implementeringsplanen fra kommunerne, og at styrelsen har vurderet, at den samlet set opfylder de opstillede krav. Henrik bemærkede supplerende hertil, at styrelsen fortsat vil følge området tæt for at sikre, at der er den forventede fremdrift i planerne.

Henrik orienterede herefter om, at styrelsen har forpligtet sig på at indgå i et fagligt samarbejde med landets kommuner ift. at sikre bedre sammenhæng og overgang for borgerne fra sikret afdeling på Kofoedsminde til åbent regi. Henrik bemærkede uddybende, at projektet kommer til at fokusere på udarbejdelsen af en operativ model, som kan understøtte en fælles forståelse af borgernes støttebehov på tværs af aktører, så det sikres, at disse er godt klædt på til hhv. at udsluse og modtage borgerne.

Anne Sofie Bæk-Sørensen bemærkede hertil, at hun havde nogle bemærkninger med fra Region Sjælland (Kofoedsminde's driftsherre) til den udsendte projektbeskrivelse, og det blev aftalt, at disse eftersendes til styrelsen.

Evt.

Mødedatoer for 2026:

- Tirsdag den 10. marts 2026
- Tirsdag den 9. juni 2026
- Tirsdag den 6. oktober 2026
- Tirsdag den 8. december 2026.